

Załącznik
do Uchwały Nr LIX.348.2023
Rady Powiatu w Giżycku
z dnia 30 listopada 2023 r.

**POWIATOWY PROGRAM
KOREKCYJNO – EDUKACYJNY
DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC DOMOWĄ
W POWIECIE GIŻYCKIM
NA LATA 2024 - 2026**

Spis treści:

I. Wstęp	3
II. Podstawa prawna.....	4
III. Cele i sposób realizacji programu	5
1. Cel główny programu	
2. Cele szczegółowe Programu	5
3. Sposób realizacji programu	5
4. Zakładane rezultaty	7
5. Czas realizacji programu	7
6. Nabór i selekcja uczestników programu	7
7. Miejsce realizacji programu.....	9
IV. Partnerzy.....	9
V. Źródła finansowania programu.....	9
VI. Monitoring.....	9
VII. Zagrożenia realizacji programu i zakończenie	10

I. Wstęp

Przemoc domowa dotyka osoby bez względu na wiek, wykształcenie, stan zdrowia czy status społeczny.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 z późn. zm.), przez przemoc domową należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej oprócz zdefiniowania pojęcia przemocy domowej nakłada na organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, określając zakres pomocy udzielanej osobom doznającym przemocy oraz zadania w zakresie oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową. Artykuł 4 w/w ustawy stanowi, że wobec osób stosujących przemoc domową stosuje się przewidziane w niniejszej ustawie środki mające na celu zapobieganie ich kontaktowaniu się z osobami doznającymi przemocy domowej oraz programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc domową.

Zgodnie z art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez Powiat należy w szczególności opracowywanie i realizacja programów korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.

W świetle art. 4 ust. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 z późn. zm.), programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc domową mają na celu w szczególności powstrzymanie osoby stosującej przemoc domową przed dalszym stosowaniem przemocy oraz rozwijanie umiejętności samokontroli i rozwiązywania problemów bez stosowania przemocy.

W wielu przypadkach stosowanie przemocy związane jest z nietrzeźwością sprawców. Alkohol osłabia racjonalną kontrolę nad zachowaniem ale nie powinien być obarczany bezpośrednią i wyłączną odpowiedzialnością za występowanie przemocy domowej. Odpowiedzialność za stosowanie przemocy leży po stronie osoby, która ją stosuje.

Istotną grupę wśród osób stosujących przemoc wobec bliskich stanowią osoby uzależnione od substancji psychoaktywnych. Osoba pod wpływem substancji psychoaktywnych ma osłabioną racjonalną kontrolę nad zachowaniem i większą gotowość do reagowania złością.

Zgodnie z § 3 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 roku osoby uzależnione od alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych mogą uczestniczyć w programach korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową dopiero po zakończonym programie psychoterapii uzależnień.

Zachowanie osób stosujących przemoc dodatkowo bywa wspierane przez uwarunkowania kulturowe. Być może dlatego tak duże jest przyzwolenie społeczne na stosowanie przemocy w relacjach rodzinnych.

Niejednokrotnie osoby stosujące przemoc w ogóle nie podejmują próby kontrolowania zachowań agresywnych a odpowiedzialność za ich występowanie przerzucają na ofiary przemocy.

A zatem Program korekcyjno – edukacyjny w swojej konstrukcji powinien zawierać tematykę specyficzną dla określonej grupy odbiorców.

Podejmowanie pracy na rzecz osób stosujących przemoc jest niewątpliwie trudnym zadaniem, wymagającym od osób niosących pomoc nie tylko wiedzy i umiejętności ale także predyspozycji i osobistej gotowości do takiego działania.

Powiatowy program korekcyjno – edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową w Powiecie Giżyckim na lata 2024 - 2026 został opracowany w celu minimalizowania skutków zjawiska przemocy domowej poprzez działania powstrzymujące sprawców przemocy i prowadzące do zakończenia zjawiska przemocy domowej.

Należy jednak podkreślić, że oddziaływania korekcyjno-edukacyjne pełnią rolę pomocniczą. Jedynie praca z całym systemem rodzinnym daje szansę na niesienie skutecznej pomocy w rozwiązaniu problemu przemocy domowej.

II. Podstawa prawna

Podstawą prawną do opracowania i realizacji programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową stanowi ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 z późn. zm.), rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 roku w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową (Dz.U. z 2023r. poz. 1163), rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 roku w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób zatrudnionych w tych ośrodkach (Dz. U. z 2023 r. poz. 1158), Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030. Ponadto dla realizacji programu korekcyjno - edukacyjnego ważne są również *Wytyczne Wojewody Warmińsko-Mazurskiego dotyczące realizacji przez powiat zadania z zakresu administracji rządowej polegającego na opracowaniu i realizacji programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie*. Wspomniany dokument zawiera informacje o kryterium przyznawania dotacji celowej na realizację zadania zgodnie z założeniami Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030, cele na jakie może być przeznaczona dotacja, a także założenia programu i sposób jego zrealizowania.

III. Cele i sposób realizacji programu

1. Cel główny programu

Korekcja niepożądanych, szkodliwych zachowań i postaw sprawców przemocy domowej.

2. Cele szczegółowe programu

1. Powstrzymanie osoby stosującej przemoc domową przed dalszym stosowaniem przemocy.
2. Rozwijanie umiejętności samokontroli i współżycia w rodzinie.
3. Kształtowania umiejętności w zakresie wychowania bez używania przemocy domowej.
4. Uznania przez osobę stosującą przemoc domową swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy.
5. Zdobywania i poszerzenia wiedzy na temat mechanizmów powstania przemocy domowej.
6. Zdobywania umiejętności komunikowania się i rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez stosowania przemocy.
7. Uzyskania informacji o możliwościach podejmowania działań terapeutycznych.

3. Sposób realizacji programu

Program jest realizowany zgodnie z założeniami programowymi zajęć korekcyjno–edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową opracowanych przez osoby prowadzące program w danym roku kalendarzowym. Program korekcyjno – edukacyjny jest realizowany w warunkach wolnościowych. Przed rozpoczęciem realizacji programu przeprowadza się spotkanie organizacyjne z potencjalnymi uczestnikami programu.

Założenia programowe będą w szczególności zawierały:

- łączny czas trwania programu, ze wskazaniem liczby godzin do zrealizowania z podziałem na sesje indywidualne i grupowe,

- częstotliwość spotkań,
- bloki tematyczne ze wskazaniem liczby godzin,
- liczbę uczestników,
- formy i metody pracy,
- rodzaj prowadzonej dokumentacji,
- sposób monitorowania,
- sposób ewaluacji,
- harmonogram realizacji programu, zawierający tematy do zrealizowania ze wskazaniem liczby godzin.

We wstępnej fazie uczestnictwa w programie na piśmie indywidualnie dla każdego uczestnika programu sporządza się rozpoznanie diagnostyczne obejmujące następujące zagadnienia:

- okoliczności skierowania,
- określenie wobec kogo z rodziny uczestnik programu stosował przemoc,
- określenie czy uczestnik programu aktualnie stosuje przemoc i wobec kogo z rodziny,
- najgroźniejsze i typowe formy i okoliczności przemocowych zachowań,
- aktualna sytuacja rodzinna i zawodowa,
- cechy osobiste istotne dla pracy korekcyjnej.

Następnie sporządzany jest z uczestnikiem programu na piśmie indywidualny kontrakt podpisany przez uczestnika i specjalistów prowadzących. Kontrakt określa reguły uczestnictwa w programie, zasady usprawiedliwiania nieobecności oraz warunki ukończenia programu.

Udział osoby w programie zostanie potwierdzony w formie list obecności na zajęciach, zarówno grupowych jak i indywidualnych. Lista powinna zawierać datę spotkania, formę spotkania, czas trwania spotkania (liczba godzin), temat spotkania i podpisy uczestników programu oraz prowadzących.

Program zakłada przeprowadzenie zajęć w formie spotkań grupowych i indywidualnych.

4. Zakładane rezultaty

Działania diagnostyczne, edukacyjne i ćwiczenia mają przyczynić się do:

- uświadomienia sprawcy czym jest przemoc,
- uzyskania przez niego świadomości własnych zachowań przemocowych wobec bliskich,
- nabycie nowych umiejętności służących rozwiązywaniu konfliktów i sporów w rodzinie bez używania agresji,
- nabycie umiejętności konstruktywnego wyrażania uczuć,
- nabycie umiejętności partnerskiego współdziałania w rodzinie oraz korzystania z pomocy innych.

5. Czas realizacji programu

Program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową na terenie Powiatu Giżyckiego prowadzony będzie w latach 2024 – 2026. Zakłada się zrealizowanie w każdym roku, pod warunkiem zrekrutowania osób do udziału w programie, 1 pełnego cyklu programu, zgodnie z aktualnymi zasadami zawartymi w wytycznych Wojewody Warmińsko-Mazurskiego dotyczące realizacji przez powiat zadania z zakresu administracji rządowej polegającej na opracowaniu i realizacji programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.

6. Nabór i selekcja uczestników programu

Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc domową są kierowane w szczególności do:

1. osób skazanych za czyny związane ze stosowaniem przemocy domowej, odbywających karę pozbawienia wolności w zakładach karnych albo wobec których Sąd warunkowo zawiesił wykonanie kary, zobowiązując je do uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych;
2. osób stosujących przemoc domową, które uczestniczą w terapii leczenia uzależnienia od alkoholu lub narkotyków, lub innych środków odurzających, substancji

psychotropowych albo środków zastępczych, dla których oddziaływania korekcyjno-edukacyjne mogą stanowić uzupełnienie podstawowej terapii;

3. osób, które w wyniku innych okoliczności zgłoszą się do uczestnictwa w programie korekcyjno - edukacyjnym.

Adresatami niniejszego programu są sprawcy przemocy domowej, dlatego zasadniczym warunkiem przyjęcia do programu jest uznanie przez nich faktu stosowania przemocy we własnej rodzinie.

W programie korekcyjno-edukacyjnym nie mogą brać udziału osoby uzależnione od alkoholu i narkotyków z wyłączeniem osób, które przeszły lub są w trakcie podstawowego cyklu terapii uzależnień.

Odmowa uczestnictwa w programie następuje w czasie wstępnego rozpoznania diagnostycznego, prowadzonego w trakcie nurtu pracy indywidualnej, który jest pierwszym etapem realizacji programu.

Bardzo ważną rolę w procesie rekrutacji pełnią partnerzy, tj. Sąd, Prokuratura, Policja, Miejskie i Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej.

To od Sądu zależy, czy sprawca przemocy w rodzinie otrzyma zapis w wyroku o udziale w programie korekcyjno-edukacyjnym. Funkcjonariusze Policji (dzielnicowi), kuratorzy i pracownicy socjalni jako osoby będące najbliższe sprawcy przemocy, mają m.in. za zadanie uświadamiania go o możliwości udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym jako formie wsparcia i próby rozwiązania problemu przemocy domowej.

Bardzo ważną rolę w rekrutacji osób do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym pełnią zespoły interdyscyplinarne. Jednym z zadań Zespołu Interdyscyplinarnego, powołanego do działań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, jest inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc domową.

W celu rekrutacji Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Giżycku na początku każdego roku zamieszcza informację o naborze na stronie pcprgizycko.bip.gov.pl oraz rozsyła prośbę do Partnerów wymienionych w punkcie IV niniejszego Programu.

7. Miejsce realizacji programu

W Powiecie Giżyckim realizacja Powiatowego Programu Korekcyjno-Edukacyjnego powierzona została Powiatowemu Centrum Pomocy Rodzinie w Giżycku. W siedzibie PCPR prowadzony będzie program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową.

IV. Partnerzy programu

Założenia programowe w skutecznym osiągnięciu założonych celów i rezultatów przewidują współpracę z instytucjami i organizacjami, którymi są:

- Ośrodki Pomocy Społecznej,
- Zespoły Interdyscyplinarne,
- Sądy
- Kuratorzy,
- Policja,
- Rodziny uczestników programu.

V. Źródła finansowania programu

Opracowanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową należy do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat. Środki na realizację i obsługę tego zadania zapewnia więc budżet państwa. W związku z tym, planowanie wydatków następuje na poziomie powiatów rokrocznie.

O środki na realizację Programu Korekcyjno – Edukacyjnego dla Osób Stosujących Przemoc Domową Powiat wnioskuje rokrocznie do Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko – Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie.

VI. Monitoring

Realizacja programu jest ściśle związana z działaniami monitorującymi - kontrolnymi, które stanowią część nadzoru nad jego realizacją. System monitorowania obejmuje wizyty pracownika socjalnego Ośrodka Pomocy Społecznej (właściwego ze

względu na miejsce zamieszkania lub pobytu uczestnika programu) w rodzinie uczestnika programu. Monitoring sytuacji w rodzinie po zakończeniu programu korekcyjno-edukacyjnego odbywa się w następujących odstępach czasowych:

1. Nie później niż po 3 miesiącach od zakończenia programu,
2. Po upływie 9 miesięcy od zakończenia programu (6 miesięcy od 1 monitoringu),
3. Po upływie 15 miesięcy od zakończenia programu (6 miesięcy od 2 monitoringu),
4. Po upływie 21 miesięcy od zakończenia programu (6 miesięcy od 3 monitoringu).

Celem monitoringu jest sprawdzenie czy zaplanowane działania w końcowym efekcie są użyteczne dla odbiorców i współodbiorców, którymi w tym przypadku są rodziny osób stosujących przemoc. Do oceny skuteczności działań programowych niezbędna jest współpraca z partnerami programu, szczególnie tymi, którzy realizują programy przeciwdziałania przemocy i ochrony ofiar przemocy domowej. Wnioski z monitoringu realizacji programu będą służyły do ewaluacji programu oraz ewentualnego zaplanowania innej oferty pomocowej dla osób stosujących przemoc domową.

VII. Zagrożenia realizacji programu i zakończenie

Program korekcyjno - edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową realizowany przez PCPR w Giżycku, to ułożony w określonym czasie ciąg działań zmierzających do wybranej, specyficznej grupy odbiorców, wymagający zaangażowania środków rzeczowych, ludzkich i finansowych. Realizacja założeń programowych wiąże się nierozzerwalnie z ryzykiem wystąpienia zjawisk czy działań, które mogą mieć negatywne skutki dla przebiegu całego programu lub jego poszczególnych części.

Zagrożenia wiążą się przede wszystkim z brakiem dostatecznego zainteresowania adresatów uczestnictwem w Programie Korekcyjno-Edukacyjnym. Udział w programie jest dobrowolny, z wyłączeniem osób skierowanych przez Sąd, a zatem obecność na zajęciach zależy od motywacji samego uczestnika. Wzorem lat ubiegłych zainteresowanie udziałem w Programie Korekcyjno-Edukacyjnym jest niewielkie.

W roku 2021 tylko jedna osoba wyraziła zgodę na udział w programie. W 2022 roku pozyskano 9 osób chętnych do udziału w programie, natomiast zajęcia rozpoczęło 6 osób oraz ze względu na zaangażowanie się w czasie spotkań i aktywny udział w zajęciach program został zaliczony 4 osobom. W 2023 roku swój udział do programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy domowej zgłosiło trzy osoby, jednak ze względu na brak specjalisty prowadzącego w/w program nie został zrealizowany.